

ASIGURAREA ACCESULUI COMUNITĂȚII ACADEMICE LA RESURSELE INFORMAȚIONALE ȘTIINȚIFICE PE TIMP DE PANDEMIE: SCHIMB DE BUNE PRACTICI

Silvia HABAȘESCU,
Biblioteca Științifică a Academiei
de Studii Economice a Moldovei

Rezumat: *Articolul reflectă experiența Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice a Moldovei, prezentând oferta resurselor electronice disponibile în/prin bibliotecă. Un sistem performant de căutare, regăsire și furnizare operativă de informații este Catalogul electronic partajat LibUniv pe platforma ExLibris Primo. Autorul se referă și la experiența privind crearea cursurilor de Cultura informației și prezentarea lor online în sistemul MOODLE.*

Cuvinte-cheie: *resurse informaționale, catalog electronic, cultura informației.*

Abstract: *The article reflects the experience of the Scientific Library of the Academy of Economic Studies of Moldova to present the offer of electronic resources available in the library and with the help of it. The LibUniv shared electronic catalog on the ExLibris Primo platform is the efficient system for search, retrieving and operatively providing of information. The author refers to her experience of creating Information Culture classes and presenting them online in the MOODLE system.*

Keywords: *information resources, electronic catalog, information culture.*

În primăvara acestui an, activitatea sistemului educațional din Republica Moldova a fost încorsetată de restricțiile globale impuse de Covid-19. Parte a acestui sistem, și Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice a Moldovei la rândul său a fost scoasă din rutină și forțată la adaptare, în plin proces de elaborare și susținere a tezelor de licență și masterat. Chiar dacă se află într-o poziție mai avantajoasă comparativ cu alte biblioteci din învățământ, oferind deja utilizatorilor acces la distanță la colecțiile și serviciile sale, totuși a fost necesar suficient efort și timp pentru actualizarea site-urilor și sistemelor informatice existente în bibliotecă și pentru reorganizarea activității bibliotecii în așa fel, încât să rămânem conectați unii cu ceilalți, să asigurăm accesul la resursele

bibliotecii prin intermediul tuturor mijloacelor disponibile, în sprijinul procesului de studii.

Materialul expus în acest articol ne va permite să înțelegem în ce măsură am reușit să facem față provocărilor, să păstrăm funcționalitatea și să ne atingem finalitățile. Ceea ce este important, și valoros în același timp, ține de faptul că am avut multe de învățat și, prin urmare, multe de câștigat. Lecțiile desprinse din această criză a izolării sociale ne-au îndemnat să găsim abordări noi pentru o continuitate a interacțiunii sociale, iar beneficiile descoperirilor făcute vor fi vizibile pe termen lung.

Activitățile de informare a comunității academice privind resursele informaționale științifice au devenit un proces indispensabil al activității Bibliotecii Științifice

a ASEM, care în calitatea sa de coordonator al Consorțiului eIFL Direct Moldova a impulsionat apariția, răspândirea pe scară largă a publicațiilor electronice și integrarea lor ca parte componentă a colecțiilor în

bibliotecile din Republica Moldova. Astăzi biblioteca oferă acces la 17 baze de date, majoritatea reprezentând resurse științifice licențiate full-text, care pot fi accesate pe pagina web a Bibliotecii Științifice ASEM.

Oferta de resurse electronice disponibile în Biblioteca Științifică a ASEM

http://primo.libuniv.md/	Catalogul Electronic Unic al Bibliotecilor Universitare din Republica Moldova.
http://irek.ase.md	Repozitoriul instituțional al ASEM.
Instrumentul Bibliometric Național (IBN) https://ibn.idsi.md/ro	Cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice, în culegerile manifestărilor științifice, în revistele de popularizare a științei și în revistele socio-culturale din Republica Moldova în perioada 1993-prezent.
Baza de date EBSCO Publishing http://search.ebscohost.com/	24 000 de reviste științifice full-text din diverse domenii.
http://methods.sagepub.com/	Peste 1000 de cărți, lucrări de referință, articole și videoclipuri de instruire din toate domeniile științelor sociale, inclusiv cea mai mare colecție de metode calitative disponibile online de la orice editor științific.
https://www.cambridge.org/core	Colecție multidisciplinară de 390 de reviste.
Baza de date „Legislația Republicii Moldova” și Practica Judiciară (of-line)	Totalitatea actelor juridice din Republica Moldova, în limbile română și rusă.
Bibliotecă electronică a Băncii Mondiale http://elibrary.worldbank.org/	6000 de cărți și rapoarte ale Băncii Mondiale.
Repoziitoriul Băncii Mondiale https://openknowledge.worldbank.org/	14596 de publicații disponibile (cărți, rapoarte anuale, reviste, studii etc.).
Bibliotecă electronică a Uniunii Europene https://publications.europa.eu/en/web/general-publications/publications	Totalitatea publicațiilor Uniunii Europene.

Cele mai bune articole din mass-media în limba rusă. http://polpred.com/	53 de industrii; 600 de surse; 235 de țări și teritorii; articole și interviuri.
Fondul Monetar Internațional (FMI) eLibrary http://www.elibrary.imf.org/	Acces direct la ediții periodice, cărți, studii (statistica, macroeconomie, globalizare, demografie etc.).
Publicațiile editurii Edward Elgard http://www.elgaronline.com/	5 reviste de management, drept și peste 160 de materiale didactice.
Publicațiile editurii Duke University Press https://www.dukeupress.edu/	45 de reviste full-text a editurii Duke.
https://royalsociety.org/journals/	Royal Society este cea mai veche editură științifică din lume. Reviste științifice full-text din domeniile matematică, inginerie etc.
http://www.openedition.org/	160 de reviste din științele umaniste și sociale. Aproximativ 80% din publicații sunt în limba franceză.
ASTM Compass Abstract https://www.astm.org/astm-portals.html	ASTM Compass Abstract este o colecție de standarde și informații tehnice.

Una dintre cele mai des utilizate baze de date este EBSCO Publishing, dar pentru a avea acces la ea cercetătorii și studenții trebuie să se afle în incinta ASEM. Administrația bibliotecii a depus tot efortul pentru a exclude această barieră, iar compania EBSCO a mers în întâmpinarea mediului academic oferind acces nelimitat (perioada 01.04.2020 - 31.05.2020) la bazele de date EBSCO, Cambridge University Press, la o colecție largă de cărți *Harvard Business Review*, extinzând accesul la colecția uriașă de resurse electronice în orice moment și din orice locație, scutindu-i pe utilizatori de necesitatea aflării în incinta blocurilor ASEM.

O altă activitate extrem de importantă, care rămâne actuală în continuare și care a permis accesul utilizatorilor noștri la resurse electronice internaționale, naționale și instituționale, este promovarea pe larg a Accesului Deschis la publicațiile științifice din registrul internațional DOAJ (Directory of Open Access Journals), repozitoriul instituțional ASEM „IREK – AESM: Institutional Repository of Economic Knowledge – Depozit digital instituțional ASEM” și Instrumentul Bibliometric Național (IBN) cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice, în culegerile manifestărilor științifice, în revistele de

popularizare a științei și în revistele socio-culturale din Republica Moldova în perioada 1993 - prezent.

Un instrument indispensabil în activitatea de cercetare este și Catalogul electronic partajat LibUniv pe platforma ExLibris Primo - un sistem performant de căutare, regăsire și furnizare operativă de informații, în care pe lângă cataloagele electronice a celor șapte biblioteci universitare partenere este integrată și baza de date EBSCO. Datorită faptului că softul ALEPH permite catalogarea publicațiilor cu atașarea linkurilor/formatului PDF al documentelor, rezultatele căutărilor efectuate de utilizatori întrunesc nu doar descrierile documentelor deținute de biblioteci dar și documente full-text a acestora, fapt extrem de important în perioada de studii la distanță.

Odată cu trecerea la învățământul la distanță, bibliotecarii universitari au trebuit să păstreze atât calitatea și caracterul complet al funcțiilor și activităților tradiționale, cât și să ofere studenților și profesorilor un set de noi servicii pentru sprijinul informațional de înaltă calitate și, în special - suport pentru e-learning. În această perioadă studenții au avut nevoie de un acces constant și, într-o măsură mai mare, de la distanță la centre educaționale și metodologice electronice, la consultanță în ceea ce privește utilizarea informațiilor, în contextul unei ponderi tot mai mari de muncă independentă în volumul total al activităților educaționale. În acest context pe site-ul bibliotecii au fost plasate mai multe tutoriale cum ar fi „Oferta de resurse electronice disponibile în Biblioteca Științifică ASEM, ghidurile: „Uniunea Europeană”, „International Monetary Fund”, „Utilizarea Sistemului PRIMO”. În ajutorul elaborării tezelor de licență și masterat au fost plasate tutorialele „Căile etice de utilizare a informației” și „Modele de prezentare a referințelor bibliografice”. Cu regularitate a fost reînnoită expoziția virtuală, care conține informații despre cele mai noi apariții în bibliotecă, atât de necesară utilizatorilor noștri.

Pe lângă faptul că a fost oferit pe larg accesul la resursele informaționale existente, au fost oferite și o gamă largă de alte servi-

cii. Pe site-ul Academiei de Studii Economice și pe site-ul bibliotecii au fost plasate anunțuri despre serviciile oferite de către bibliotecă și adresele electronice la care pot apela pentru ajutor utilizatorii noștri. Astfel în perioada aprilie - mai a anului curent au fost elaborate și expediate prin intermediul poștei electronice 87 de bibliografii la cere, 48 de cercetări bibliografice tematice ce au constituit circa 528 de documente full-text. Aceste informații au fost solicitate în mare parte de către studenții și masteranzii ASEM, care nu reușeau să le găsească de sine stătător, dar aveau o necesitate stringentă de ele pentru elaborarea tezelor. Tot în această perioadă au fost oferite circa 42 de consultații individuale în scopul regășirii informațiilor în resursele electronice oferite de BȘ ASEM. Au fost indexate conform Clasificării Zecimale Universale circa 840 de teze de masterat/doctorat și articole din revista „Economica” și diverse conferințe la care au participat colaboratorii ASEM.

A fost necesară o coordonare foarte bună între bibliotecari, deoarece în goana de a primi un răspuns cât mai rapid unii studenți trimiteau aceleași solicitări la toate adresele electronice afișate pe site, lucru ce ar fi dus la dublarea răspunsurilor. A fost o perioadă destul de încărcată, cu momente care ne-au dat uneori un simțământ de mândrie, când am înțeles că primim solicitări și de la studenții altor instituții de învățământ și altele care ne-au trezit îngrijorare, când la un moment dat nu am mai primit nici o solicitare, lucru straniu la acea perioadă. Și iarăși datorită eforturilor depuse de întreaga echipă am reușit să depistăm problema. În realitate din cauza numărului mare de scrisori, sistemul le trecea în mapa „Nedorite”, unde se acumulasă într-un număr destul de impunător. Acum îmi amintesc sentimentul de bucurie când am depistat problema, care s-a mai atenuat puțin când am văzut numărul de solicitări acumulate.

Am sperat cu toții că odată cu venirea căldurilor din perioada de vară virusul va dispărea și vom reveni la normalitate, dar nu a fost să fie. La început de an de studii situația rămânea aceeași, învățământul la distanță revenind în forță în universități.

O adevărată provocare pentru angajații bibliotecii au devenit orele de Cultura informației pentru studenții anului întâi, ciclul licență. Pe de o parte exista pericolul infectării, iar pe de altă parte necesitatea de ai familiariza pe studenți cu spațiile bibliotecii și cu modalitățile de accesare a documentelor din fondurile ei. Luând în considerație faptul că studenții anului întâi, oricum trebuiau să vină la bibliotecă pentru a li se elibera permisul de cititor și seturile de manuale, am decis organizarea lecțiilor cu prezența studenților în săli. Atât lecțiile propriu zise cât și excursiile în sălile bibliotecii s-au petrecut cu luarea tuturor măsurilor de protecție recomandate.

Dar după ce am finalizat instruirea studenților anului întâi am început pregătirile pentru organizarea lecțiilor online. Primele lecții online, au fost orele de Cultura informației pentru doctoranzi. Orele au fost prezentate pe platforma ZOOM, una din cele mai folosite aplicații de videoconferință în această perioadă și au fost petrecute de către doamna Ana Gudima șeful serviciului Multimedia. Tradițional doamna Gudima este prima în ceea ce ține de procesele de informatizare, ulterior împărtășind experiența acumulată colegilor. Cu toate că ZOOM este o aplicație foarte bună, în varianta gratuită a timpului nelimitat cât folosești doar două camere, tu plus încă una, de la conectarea celei de-a treia ești limitat la sesiuni a câte

40 minute, pe care le poți repeta ulterior. Iar reluarea procesului nu este tocmai comodă. Reieșind din aceste considerente, de comun acord cu administrația bibliotecii, am decis școlarizarea angajaților bibliotecii privind crearea cursurilor de Cultura informației și prezentarea lor online în sistemul MOODLE. Utilizarea platformei MOODLE pentru biblioteca noastră este binevenită din mai multe considerente cum ar fi: utilizarea acestei platforme pe larg în cadrul ASEM, asigurarea școlarizării gratuite de către instituția noastră, existența unui ghid bine gândit de creare a cursurilor online pe platforma E-learning MOODLE ASEM și a multiple tutoriale create de către cadrele didactice din ASEM.

În această perioadă foarte grea pentru întreaga societate am demonstrat din nou că, contrar unor voci care susțin că internetul va substitui activitatea bibliotecilor, am demonstrat odată în plus că bibliotecile au un rol important în promovarea resurselor informaționale, ghidarea utilizatorilor săi în multitudinea de baze de date, platforme online și asigurarea accesului la informații cu un conținut relevant activității de cercetare.

Sper că lecțiile desprinse din această criză a izolării sociale ne vor îndemna să găsim abordări noi pentru soluționarea problemelor apărute, în interesul comunităților academice și de ce nu, a întregii societăți.

Referințe bibliografice:

1. HABAȘESCU, Silvia, PANCRATOV, Elena, STUDZINSCHI, Svetlana, IAROVAIA, Alla. Cultura Informației - obiectiv strategic în activitatea Bibliotecii Științifice ASEM. In: Conferința internațională „MISISQ: Implicare. Creativitate. Durabilitate”, 27-28 septembrie, 2018. Chișinău, 2018. pp. 246-249.
2. Key Resources for Libraries in responding to the Coronavirus Pandemic [online]. [citată 01.11.2020]. Disponibil: <https://www.ifla.org/covid-19-and-libraries>
3. Masa rotundă „Accesul Deschis – construirea echității structurale și a incluziunii” [online]. Chișinău, 2020. [citată 01.11.2020]. Disponibil: <https://eifloamoldova.wordpress.com/2020/10/23/masa-rotunda-online-accesul-deschis-construirea-echitatii-structurale-si-a-incluziunii/>
4. MUNCA-AFTENEV, Daniela, CUTASEVICI, Angela. Biblioteca digitală Educație Online – conturarea unei pedagogii a continuării procesului educațional în perioada pandemiei. In: Didactica Pro. 2020, nr. 1-2, pp. 73-75.
5. PORTĂRESCU, Serghei. MOODLE ASEM [online]. [citată 04.12.2020]. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=QbUdkujRdgs&list=PL5sLm1EW2tpNjzmzXN4E1OUqVxcoLZzm4S&index=3>
6. SCLIFOS, Constantin, CHICU, Olga. Instrucțiune privind crearea /restabilirea contului și înregistrarea la curs în sistemul E-learning MOODLE ASEM pentru anul de studii 2020-2021 [online]. [citată 07.12.2020]. Disponibil: https://vle.ase.md/static/info/2020_2021-Instr_inregistrare_moodle_sept%20FINAL.pdf